

Рецензия

от проф. д-р Даниела Тодорова Йорданова,

ЗА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА „МОДЕЛ ЗА ТРАНСФОРМАЦИЯ НА АГРЕСИВНО ПОВЕДЕНИЕ В АСЕРТИВНО ПОВЕДЕНИЕ ЧРЕЗ СЪЗДАВАНЕ НА ПРИКАЗКИ ПРИ УЧЕНИЦИ В НАЧАЛЕН ЕТАП НА ОБУЧЕНИЕ (3.-4. КЛАС)“

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“, Бургаски свободен университет, Център по хуманитарни науки

Докторант: Весела Панчева Стоянова

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

Представеният от докторант Весела Стоянова дисертационен труд „Модел за трансформация на агресивно поведение чрез създаване на приказки при ученици в начален етап на обучение (3.-4. клас) съответства на ЗВО и Правилника за развитие на академичния състав на Бургаския свободен университет.

Няма допуснати нарушения в процедурата по докторантурата. Докторантът е зачислен в самостоятелна форма на обучение по докторска програма „Предучилищна и начална училищна педагогика в професионално направление 1.2 Педагогика към Центъра по хуманитарни науки със заповед УМО 107/16.03.2021 г. на ректора на Бургаския свободен университет.

Всички дейности от ИУП са изпълнени в срок. Докторант Весела Стоянова представя шест публикации, които са свързани с темата на дисертационното ѝ изследване.

Авторефератът съответства на структурата и съдържанието на дисертацията.

Дисертационният труд на Весела Стоянова “Модел за трансформация на агресивно поведение в асертивно поведение чрез създаване на приказки при ученици в начален етап на обучение (3.-4.клас)” съдържа 326 страници. Основният текст е в размер на 237 страници, които включват увод, четири глави, изводи, заключение, препоръки, приноси и списък с публикации по темата на дисертационния труд. Приложенията са в обем от 89. Те убедително илюстрират реализирането на изследователската програма на докторантката.

Литературата е от 193 литературни източника, от които 172 на кирилица, 7 на латиница и 14 от интернет. Текстът на дисертацията включва 7 таблици, 10 фигури и 21 диаграми.

Представеният дисертационен труд от Весела Стоянова е оригинален, защото извежда на преден план необходимостта от приложение на актуални образователни политики в България, чрез които ще се реализира превенция и противодействие на агресивни прояви на децата чрез целенасочени педагогически въздействия и взаимодействия в учебна и извънучебна среда. В този контекст предложеният и апробиран модел от авторката съдейства за целенасочено формиране на алтернативно поведение на агресивното – асертивното и неговото приложение следва да е с приоритетно значение в начален образователен етап.

Дисертационният труд на Весела Стоянова предлага приложими в практиката методически решения чрез точно формулирана рамка на

изследователската програма, разгърната в научен текст от четири глави, построен систематично, критично, логично, продуктивно и езиково издържано с оглед на поставената цел, задачи и хипотези.

В увода на дисертацията убедително е обоснована актуалността на изследването и са формулирани целта и задачите. Точно са формулирани целта, обектът, предметът, хипотезите и моделът на дисертационното изследване.

В първа глава „Теоретични понятия и интерпретации по темата“ са очертани необходимите теоретични основи на изследването, като се разглеждат основни понятия по темата като агресивно поведение, асертивност и асертивно поведение, някои възрастови особености на учениците в начален образователен етап на обучение и структурата на вълшебната приказка. Представя се и дидактически обоснован инструментариум за формиране на умения за създаване на този вид приказки.

Във втора глава коректно са описани методологията и структурата на експерименталното изследване. Точно е представен дизайнът на емпиричното изследване - цел, задачи, обект и предмет, поставените хипотези и използваните методи, организация и етапи. Акцент в тази глава са описаните фактори и процедура, които са основополагащи за апробирането на модела. Анкетиранияте участници в изследването са достатъчно на брой - 520 ученици (от тях съответно 265 момичета и 255 момчета) от 3. и 4. клас, за да се изведат необходимите изводи, които са с методическа тежест при прилагането на модела за трансформация на агресивното поведение в асертивно.

В трета глава „Примерен модел за създаване на вълшебни приказки“ са конкретизирани основните му параметри: цел, задачи, обект и предмет.

Създадена е авторска структура на модела, точно онагледена с три фигури, която дава възможност да се уточнят етапите, през които преминава процесът на създаване на авторски приказки от учениците в 3. и 4. клас, а именно: художествено възприемане, творческото писане и анализ. Четвъртата фигура дава цялостна представа за структурата на модела. Достойнство на дисертацията е и електронната версия на интерактивна игра с текст и аудио файл, която е обвързана концептуално със създадения модел и отразява реално възможностите на дигиталното обучение и иновативните методи в образованието на съвременното нет поколение.

В четвърта глава е поместен анализ и интерпретация на резултатите от проведеното изследване. Коректно са анализирани данните от теста за агресия и теста за асертивност, представени чрез 14 диаграми. Направен е корелационен анализ, чрез който се установява, че степента за изменение на агресивното поведение при настъпване на изменение в асертивното при контролната група е ниска, но резултатите са такива предвид краткото време при провеждане на експеримента, но и те доказват, че моделът е приложим в педагогическата практика. Интерпретирани и обобщени са резултатите от изследването. Поместен е анализ на данните от проведеното наблюдение на участниците в експерименталната дейност в същинския етап на модела, както е направена и интерпретация на детското творчество - създадени са 36 групови и 520 индивидуални вълшебни приказки.

Заклучението, изводите и изведените препоръки убедително потвърждават тезата на В. Стоянова, че за формирането на трайни модели на асертивно поведение, като алтернатива на агресивност, е необходимо още от най-ранна възраст да се започне с целенасочена педагогическа дейност за даване на достатъчно знания и социални умения за разграничаване на асертивното поведение от агресивното.

2. Научни приноси

Представеният от Весела Стоянова дисертационен труд „Модел за трансформация на агресивно поведение чрез създаване на приказки при ученици в начален етап на обучение (3.-4. клас) е актуален и значим за образователната практика у нас. Той е отправна точка за разширяване на изследването в бъдеще, както и за популяризирането му с оглед на създаване и реализиране на национални образователни стратегии и политики.

Дисертационният труд постига поставената цел, а именно: разработен е, приложен е и е доказан експериментален модел като начин за въздействие върху агресивни прояви и преобразуването им в асертивни чрез включване на деца в комплексни дейности за създаване на вълшебни приказки.

В дисертационния труд на докторант Весела Стоянова могат да се открият приноси с теоретичен и практико-приложен характер, а именно:

Приноси с теоретичен характер:

1. Систематизирани и анализирани са критично актуални проблеми от теоретични източници, които конкретизират, обогатяват и разширяват информацията за трансформиране на агресивно поведение в асертивно чрез писане на приказки. Изведени са обобщения, които са основополагащи за създаването на модел за трансформиране на агресивно поведение в асертивно поведение при деца от 3. и 4. клас.

2. Предложен и описан е иновативен теоретичен модел, който обогатява педагогическата теория, свързана със създаването на модел за трансформиране на агресивно поведение в асертивно, включително и чрез

използване на оригинален методически инструментариум - додекаедър и когнитивни карти.

3. Открити са възможности за формиране на умения за писане на вълшебни приказки и анализирането им чрез аналогични поведенчески модели на агресивната и асертивната личност.

Приноси с практико-приложен характер

1. Апробиран е авторски модел за трансформиране на агресивното поведение в асертивно чрез създаване на приказки при ученици от начален етап на обучение (3.-4 . клас).

2. Доказана е надеждността на приложения модел за трансформация на агресивно поведение в асертивно поведение чрез писане на приказки при ученици от начален образователен етап.

3. Моделът за трансформация на агресивно поведение в асертивно чрез писане на приказки от деца в начална училищна възраст се прилага както за корекционна, така и за диагностична дейност.

4. Създадени са авторски продукти - методическо ръководство „Наръчник за писане на вълшебни приказки“ и електронна интерактивна игра с текстове и аудио файл, които могат да се използват от педагози и родители.

3. Заключение

Представеният от Весела Стоянова дисертационен труд „Модел за трансформация на агресивно поведение чрез създаване на приказки при ученици в начален етап на обучение (3.-4. клас) е в завършен вид, с доказана актуалност и значимост, с доказани хипотези и постигнати цели и резултати за образователния процес.

Това ми дава основание да дам положителна оценка и да предложа на уважаемото научно жури да присъди на Весела Панчева Стоянова образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование:
1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, научна специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“, Бургаски свободен университет, Център по хуманитарни науки.

15.08.2023 г.

Подпис: .....

Проф. д-р Даниела Йорданова